

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Abimelechi, Regis Gerarensis Saram domum ducentis
Apologeticus**

**Hochstetter, Andreas Adam
Langenhan, Johannes Kaspar**

Tubingæ, 1699

II.

urn:nbn:de:bsz:31-102508

II. Igitur intemperantiæ utique in Abimelecho documentum fuit, peregrinam muliorem, eò tantùm, quod forma ejus jactaretur, appellere & rapere. Nempe si rem rectè libremus, ita colligisse Abimelechum pro perditissimâ ejus gentis consuetudine, cum Roberto Sanderfano, censemus: Si formosa hæc mulier, quam peregrinus iste secum duxit, matrimonii vinculo nemini alligata est, non erit scelus cum istâ commiseri. Quod ipsum ex recepta inter Gentes, rectæ rationis dictamina negligentes, promiscue fornicationis licentia fluxit: Apostolo quoque damnata Eph. IV. 18. 19. tametsi non inter omnes; Nam de Indis Petrus de Valle docuit, scortationem etiam simplicem grave ipsi peccatum haberi: Quò deterior illius ap. Terentium sententia est, qui non esse flagitium dixit, scortari adolescentulum; & Cicero: Quando hoc non factum? Quando reprehensum? Quando non permissum? Datur omnium concessu. Solenne certè hoc vitium Corinthiis fuit, quibus domandis varia conglomeravit argumenta Gentium Doctor, eâ quippe perversâ opinione seductis, scortationem æquè indifferentem esse, ac cibus sine noxâ accipiatur. Unde & *νεεαβλια* pro scortari in proverbium abiit, & *ετιμα νεεαβλια* habet Aristophanes, quasque supra mille ad Veneris sanum prostare, quod est in Corintho, memoravit Strabo. Dolendum damnatam hanc sententiam orco reduxisse è Romanensibus nonnullos, qui fornicationis turpitudinem inficiantur, quos inter eminent Durandus & Tamburinus, quem refutavit Crespinus à Borgia, ex Archidiacono Saguntino factus Episcopus Oriolensis. Urgent Thomistæ hoc imprimis argumentum: quod fornicari a copula vergat in detrimentum proliis probè serende & educande; Igitur humana consociationi eam repugnare, & propagationem generis humani Legibus connubiorum circumscribendam, si quidem decora & ritè composita inter homines societas existere debeat. Excepit Caramuel: Nihil probari, quia subinde contingat prolem fornicariè conceptam providè nasci & educari; Ergò in eo casu licitam fore fornicationem. Verùm intuenti Thomam adparebit, hanc eum sibi ipsi objectionem formasse, quùm ait: Nec obstat, si aliquis fornicando aliquam cognoscens, sufficienter provideat proli de educatione: quia id quod cadit sub Legis determinationem, judicetur secundum id quod communiter accidit, & non secundum id, quod in aliquo saltem casu potest accidere: seu quod idem est, quod proles fornicando genita aliquando rectè educetur, id furtivo concubitu est *accidentarium*; prava vetò educatio eidem est *nativa*. Nos de hac questione hæc ex professo non

In his Sermons on the present passage, p. 269. seqq.

Pufend. J. N. & G. VI. 3, 4.

tractamus: pramittenda tamen de statu Abimelechi fuere; Id tantum monuisse contenti, graviter id vitium perstringere Clementem Alexandrinum, qui ita: Τὸ μὴ εἰς παῖδας γοῆν συνίεναι, ἐπιβουζεν ἐπὶ τῆ φύσει. ἢν καὶ διδάσκαλον ἠπυροφομήεις τῆς σοφίας τῶ καιρῷ ἠπυροῦν παιδαγωγίας. Plura in eo legantur *Pedag.* L. 2. p. 194. 195. Caterum & id ex aduerso colligimus, *Adulterii turpitudinem ne quidem gentibus ignotam fuisse.* Dicit enim Abimelechus, se non ducturum fuisse Saram, si de eius matrimonio sibi constitisset. Sunt nonnulli affectus, ait Aristoteles, qui continuo nomine suo cum pravitate sunt connexi, ut malevolentia: & actus iidem, ut adulterium, furtum, homicidium. Hæc uniuersa, & talia ita dicuntur, quia ipsa sunt prava & non sola eorum exuperationes & defectus. Circa talia nullum est tempus rectè agendi, sed semper delinquitur. Hæc philosophus homo iis de nationibus, quibus iudicia sua non manifestavit Deus, nisi in quantum Lege Naturæ eas instruxit; quò magis est detestandus ille Jesuitarum articulus à Scholâ Lovanienti rejectus: *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium.* Quid? nonne igitur, si cum alio Viro, vivente marito, fuerit, vocabitur adultera? Nonne ad hoc sufficit, ut mulier alteri commixta dicatur adultera, si vivat Vir ejus? Vivit enim Vir etiam, qui consentit in copulam suæ uxoris cum alio: Ergò illa dicenda erit adultera. Vide disputantem contra suosmet Sinnichium.

*Saul ex Reg.
I, 112, 425,
p. 408.*

III. Sed audiamus *secundò* Abimelechum innocentiam prætextentem. Incepanti Deo, & *en, morieris*, iniquenti, *propter mulierem hanc quam rapuisti*: respondit: Domine num gentem ignorantem & justam interficies? Nonne ipse dixit mihi, Soror mea est! & ipsa ait, Frater meus est. In simplicitate cordis & munditia manuum mearum feci hoc. Quin ipse Deus respondit: *Et ego scio quod simplici corde feceris.* Ex his ad stateram moralem adpenis, arguo: *Dari omninò ignorantiam, quæ certo modo & gradu veniam aut excusationem delicto inducit.* Provocat sanè ad hanc ignorantiam suam Abimelechus, eamque tanquam fundamentum integritati suæ substernit, neque se, inquit, aliter à Sara ejusque Coniuge edoctum esse, quàm quod soluta sit. Deus quoque ignorantiam ita intuetur, ut Abimelechum simplici corde egisse agnoscat. Quæ res uti dextrè capiatur, ad vexatam inter Doctores Moralium quæstionem: An & quousque error sive ignorantia excuset peccantem, vel saltem peccatum emolliat? Supponimus, requiri ad peccatum, ut sit *voluntarium* saltem ta-

*Quo quisque
miseri/psit,
cò dæzismo*